

اجتماعیات

اجتماعیاتده ایش بولومی

مملکتیزده اجتماعیات ایله ایلک مشغول اولان دکلله بیله هر حالده بولومک طایفه سینه اک جوق خدمت ایدن ضیا کونک آلدیر. اجتماعیات پیغمبرلکی بر باشقه سی درعهده ایش اولسه بیدی ، احتمال هرکس اونو برعقلا و متصرف عدایده رک کولردی. ضیا کونک آلک شخصیتک عمومیه تلقین ایله دیکی حرمت سایه سنده اجتماعیاتک جدیدنه ایشیلیدی ، حتی اودرجه ده که هنوز تشکیلی دوره سنده بولان بوتدقیقات ساحه سنده ایلری سورولش بعضی فرضیه لر محض حقیقت نظریله باقیلیدی .

بوسالغه وافرطن ماعدا مملکتیزده اجتماعیات ایله مشغول اولانلرده کورولن و احتمال ینه ضیاک تاثیرندن ایلری کلن بعضی وصفلر واردر . فی الواقع ضیا کونک آلک اجتماعیاتدن بکل دیکی خدمت منفرد هر مشکلاک حلی دکل ، بلکه وطنک ، هیئت عمومیه سیله عرض ایله دیکی شونک سؤالاک جوابی ایدی : تورک - اسلام جمعیتک ، مدنیتک هانکی استقامته توجه ایتمه سی لازمدیر ؟ بولمجه سؤال تک اولارق وضع ایدیلجه ، اونک جوابی ویره جک علمک ده وحدت حالنده تصور ایدیله سی ایچون ضروری اولارق بر تمایل موجود بولوناجقدی . شونیه علاوه ایتله : ضیاک ، طبیعتی اعتباریله ، فلسفی ، ترکیبی کوروشلره فوق العاده انه پاک و استعدادی واردی . ایشه بوندن دولاییدرکه استادی دورقه یلک اجتماعاتی بر - corpus des sciences sociales اجتماعی علملر مجموعه سی اولارق تصور ایش یعنی هراجماعی علمک فردیتی واستقلالنی طایمش ، اجتماعیاتده ایش بولومی لزومه قانع اولمش بولونما سینه رغماً نه ضیا کونک آلپ ، نه ده اونکله برابر واوندن سوکرا بولعه مراق ایدنلرا شغاللری ساحه سنده برایش بولومک لزومی حسن ایتهدیلر ، اونو تطبیقه قالیشمادیلر .

حالوکه اجتماعیاتده آز جوق فلسفی فرضیه لر ساحه سنک مثبت تدقیقات ساحه سندن آیریلما سنی ، بوندن ماعدا بولومک - داها دوغروسو بولومک - فائده لی اولما سنی ، تطبیقاتیله حیاتی اصلح ایتمه سنی ایشه بولومک تورک اجتماعیاتیلری وقت کچیرمه دن ایش بولومی قاعده سنی تطبیقه باشلامالیدرلر . دیگر مملکتلرک مثالی بزی اقتناع ایچون کافیدر . آلمانیده اجتماعیاتده ایش بولومی هنوز لایقینه تأسیس ایتمه مشدر . حرب عمومی به کلنجه به قدر « اجتماعیات » عنوانی بیله آلمان دارالفنونچیلرینک پک خوشلانما دینی بر اسمدی [*] . آنجق عمومی حربک نهایتنده ، ده موقرانتلق جریانیه برابر اجتماعیات علمک یاواش

[*] تهکیم آمریکانک بعضی دارالفنونلارنده بیله بولمدر .

کری مملکتلر پیغمبر ، اولیایار ایتمه و اوکاینا تمغه آلیشمش محیطلردر . بونوع مملکتلر ، هیچ برما فوق الطبیعی قوته استناد ایتمه ن ، یالکز علوی احتراصلریله ، اک یوکسک انسانی مزیتلریله متوسط انسانلر فوقه یوکسکله نلری یاشاتمنی اکثریا بیلمه زلر . یالکز مافوق الطبیعی قوتدن الهام آلا نلری بویوک طایبق تربیه سی اونلرده پیغمبر و اولیا محبتدن باشقا سینه قیمت ویرمه مکی ایجاب ایتشدیر . اونک ایچیندرکه بویوک آدم عالم محبتی جوق زمان بزده ده بر طومادی . بشری قیمتی حائر بویوک آدملرک بر مفکوره اوزرنده متمادی سعینده کی یوکسکلکی طامیسوردق . اسکی معلملر بویله بر محیط ایچنده یتشدیکی ایچون روحی قدرتمزی آرتیراجق بویوک آدملری البته کنجلاک محیله سنده جانلاندیرامالردی . شیمدی بویله بر وضعیته دکلز . معلملریمز کنجلاک تربیه سنده انسانیه خدمت ایش ، مملکته مؤثر اولمش یوکسک انسانلرک حیات و فعالیتنه استناد ایده بیلیرلر . هر معلم فرصت دوشدکجه بو تربیه واسطه سندن استفاده ایله ملیدر . مثلاً فیزیک معلمی نیوتوندن ، کیمیا معلمی برتلودن ، طبیعیات معلمی دارویندن ، حفظ الصحه معلمی پاستوردن بحث ایله رکن اولنرک واردینی نتیجه لرک ناصیل برمادی و ثباتکارانه تحری ایله آلد ایدیلدیکی برقاج جمله ایله اولسون اکلاتمقله کنجلاک یوکسک مفکوره اوزرنده چالیشمق هیجانی ویره بیلیر . مملکت اوزرینه مؤثر اولمش بویوک آدملریمزده عینی تربیوی غایه ایچون اک مهم برر موضوعدرلر .

دوشونمیدرکه یارین ایچون یتشدیردیکمز کنجلاقیقلمش و ییقلمغه یوز طومش مؤسسه لره ، قناعتلره آرقاسنی ویره رک استقبال ایچون یول آچاقلردر . بوحال معنوی بر قهرمانلق ایستهر . بو قهرمانلق آنجاق مکتبلرده روحی قدرتی آرتیرمقله قابلدیر . بر طرفدن بدنی تربیه به اهتمام مجبوریتنده اولان مکتبلریمز دیگر جهتدن بو ساحه ده برر روحی تربیه واسطه سی اولمغه مجبوردرلر .

محمد امین

یاواش جانلاندیقنی کورویورز . بوکا مقابل آمریقادا اجتماعیاتک اختصاص و تطبیقات ساحه سنده پک بویوک آدملر آتدینی محققدر . « آمریقادا اجتماعیات و اجتماعی علملر » عنوانیه بر اثر نشر ایش اولان آندره آس والته ردن [*] شو معلوماتی آلییورم : اجتماعی فعالیتی اهمیت مخصوصه سی حائر اولان بعضی مسلکله ایچون آمریقادا ، شیمیدین ، اجتماعیات قادروسی داخلنده اختصاص شعبه لری تشکیلی ایتشدیر . بو میانده هر شیدین اول تربیوی اجتماعیات Educational Sociology ذکر اولونمالیدر . باشلی باشنه بوشعبه یه عايد اولان نشریاتک مقداری شیمیدین عظیمدر ، اک مهم پداغوزی مؤسسه لرنده بو شعبه اختصاصلی عالمر طرفندن تدریس اولونمقده در . « تربیوی اجتماعیات » ایله مشغول اولانلر ایکی هدف تعقیب ایدیلیرلر : اولاً ، اجتماعیات معلوماتک مره بیلره معلوم قیلما سیدر . بونک اهمیت خلق تربیه سی اعتباریله در . ثانیاً طبق بر حقوق ، اقتصاد ، دین ، صنعت اجتماعاتی اولدینی کبی برده تربیه اجتماعاتی وجوده کتیرمکدر . - ینه بوکا مائل اولارق آمریقادا برده زراعی اجتماعیات Rural Sociology تشکیلی ایدیلیر . اونکله ده مشغول اولان مؤلفلر ، مدرسلر برخلیدر . بولر زراعی حیات مسئله لرله اوغراشیدورلر . واعظلر ، معلملر ، هکیملر ، چیفتلک صاحب لری الخ .. طرفندن بوتدقیقاتدن استفاده ایدیلیر . آمریقا چیفتجیسی ایله آوروپا و شرق چیفتجیسی آراسنده مقایسه لر یاپیلیر . کوی حیاتک مدنیکلشمه سی ، داها دوغروسو شهرلرده طویلانش اولان معنوی حرک کویله قدر داغیلما سی ایچون چاره لر آراشیدیریلیر . - نهایت الهیات ایله مشغول اولانلرک اجتماعیاتدن ایتدکلری استفاده وار . بولره اجتماعیات اختصاصجیسی نامندن زیاده اجتماعیات تطبیقاتجیسی نامی یاراشیر . فرانسه ده کی « دینی اجتماعیات » اسمی برینه آمریقادا داها کثرله تصادف ایدیلن عنوانلر شونلردر : تطبیقی خریستیانلق ، اجتماعی خریستیانلق ، خریستیان اخلاق علمی ، اجتماعی خدمت الخ .. بو ساحه ده تطبیقی اجتماعیاتک بوتون بیلکیلرندن استفاده اولونویور . بزم امام و خطیب مکتبلریمزده والهیات فا کولته مزده اجتماعیات معلوماتی دینی غایه لر خدمته قویان تدریسات موجود بولونسه بیدی ، مستقبل اماملریمز ، خطیبلریمز ، دین آدملریمز شیمیدیکی جمعیتک مقانیزماسنه واقف اولسه لردی ، نه مکمل اولوردی .

بواش بولومی و اختصاصلاً جریانک کندنن هر برده تحق ایتمه سی ممکنی ؟ بوراده اعترافه مجبورم : ایش بولومک آرقاسی ، هر برده اولدینی کبی علمده ده عدد ، نفوس مسئله سیدر . آمریقادا اجتماعیات آیری آیری تدقیقات شعبه لرینه بولونویور ، فقط بر کره دارالفنونلرینک حاله باقیکمز :

شیقاغودارالفنونی پروگرامک اجتماعیات قسمنده ۱۲ اجتماعیات معلمی ، و دیگر شعبه لره منسوب اولمقله

[**] Sociologie u. Sozialwissenschaften in Amerika n. ihre Bedeutung fuer die Paedagogik. v. Andreas Walther

ترقی فکرینک منشا و نظامی

۱۸ جی عصرده

۹

(وولتر) ك بوتون حكیملكی (نیوتون) [۱۶۴۲-۱۷۲۷] ده تنوج ایدهن یكی فیزیک علمك روح و فكرینی تعمیم ایتك و یكی علمی فكرك معنا و نتیجه لرینی میدانه آنجی اولشدر. (روسو) [۱۷۱۲-۱۷۷۹] ده بالعكس بوعصرك ایكنجی نصفنده واقع اولان تجددوموسیقی حرکترلرینه بوتون قلبیه مربوطدر . عصری دیدیکمز یكی مدنیتك باشلیجه عامللری اولارق : یكی علم ، یكی موسیقی و یكی برابری اجتماعیانه تعلق ایدن موضوعلری تدقیق ایلرین براوقدر داهامعلم وار . تقریرلرک و تطبیقات درسلرینک یکنونی ۴۲ در . بوندن ماعدا برده علوم سیاسیة مکتبی وارکه ۱۶ معلمی واردر ، بونلرک باشلیجه تقریرلری ۲۰ به بالغ اولوبور . «لوس آنجه لهس» ده ۱۳ اجتماعیات معلمنك ۵۰ تقریر و بریدیکنی کوروپورز . دیگر بر جوق دارالفنونلرده اجتماعیاته عائد درس ویرن معلملرک مقداری ۱۲ دن آشاغی دکلددر . بزم دارالفنونمزده کی معلم و طلبه عددینه کلنجه ! .. معافییه بو واقعه بزم اختصاص وایش بولومی یولی طوعا منری تسهیل ایله منرسده اوکا صورت مطلقه مانعده دکلددر . اجتماعیات بر بوتون اولارق ، بوتون شعباتی ایله اله ایتك ایستیلر عمومی ، داهای زیاده فلسفی ماهیتده بعضی نظریه لراوزرنده صایانوب قالیبورلر : معشری وجدان وارمیدر ، یوقیدر ، توتنجیلک نه در ؟ الخ . . شبهه یوق که بونلر مهم مسئله لدر ، اخلاق فلسفه سنه ، معرفت نظریه سنه ، تعلقلری واردر . لکن مملکتمزده موجود اوچ بش اجتماعیات متوغلنك دائما بو مسئله لرله مشغول اولماسی هیچ بر وجهله ضروری دکلددر . حقوق ، اقتصاد ، لسان ، تکنولوژی الخ . . کی ساحه لرده هرکسک کندی قدرتی درجه سنده اختصاص کسب ایله می ممکندر ، واجبددر . دهنه جکی که عمومی پرنسیب و مه تود مسئله لری حل اولونمادن جزوی واقعه لرك تدقیقه کیریشیله مز ؟ فقط عمومی پرنسیپلر بر فرضیه اولارق تدقیق مز رهبر اولاییلرلرله ده اونلره صورت قطعیده مفتقر دکلز . بالذات دورقه یك خاص تلمیزی موس Mauss دیورکه «معشری وجدان فرضیه سنه مراجعت ایله مهن دن اجتماعی حادثه لری تدقیق وایضاح پك اعلامکنددر .» فکرییی خلاصه ایدیم : مملکتمزده اجتماعیاتك ترقیسنی آنجی ایش بولومی قاعده سنك تطبیق ایله ممکن کوروپورم .

محمد عزت

بورژوازی بی کوسترشدك . ایتالیان (مونته وه رده) [۱۵۶۸-۱۶۴۳] دن باشلایان یكی موسیقی اون سکزنجی عصرک ایچنده (باح) [۱۶۸۵-۱۷۵۰] (غلوق) [۱۷۱۴-۱۷۸۷] ، موزار [۱۷۵۶-۱۷۹۱] و (بتهوفن) [۱۷۷۰-۱۸۲۷] کی اك بویك موسیقی داهیلرینی پیشدیرمشدی . یكی علم اعظمی . وورنده شیئیلکه دوغرو کیدرکن یكی موسیقی ده بوتون معناسیله نفسیلکی تعمیق و بوضوونله عقل و تجربه نك خارقه لرینه حس و قلبك شاه اثرلرینی علاوه ایدیوردی . بویکیشك طبیعت کوروشی اوزرینه بر تائیر یاپمه می ممکن دکلدی . (نیوتون) ك دهاسی طبیعتی مقانیزمه جهتندن تنویر ایدهرکن بویك موسیقیشناسلر بونك مقانیزمه خارجنده قالان روح و معناسی یاشاغنه باشلادیلر . هرایکی جهته ده داهیانیه موقیتلر کوستردکلری ایچون طبیعتی کوروشت و دوپوشده روحلره امثالر بر کشایش و بریدیلر . یكی علمك کوروشتی قادار یكی موسیقینك دوپوشی ده مهمدی . طبیعتی آرتق یالکز عقل کوزیله کورمك برا کسکلك اولاجقدی . شدتله اوباغش اولان قلبك کوزی بوکا تحمل ایدمه مزیدی . چونکه مدرک نك یاننده حس ده عینی قوتله چالیشیوردی . بناء علیه یكی علمك تلقیسنی وار قوتیله تعمیم ایتك ایستین بر (وولتر) ك قارشیننده یكی موسیقینك سه زیش و دوپوشنه مفتون بر (روسو) نك بولونعه سی هیچ ده استغراب ایدیله میلدر . بری یكی مدرک یه اونه کی ده یكی حساسیته مربوطدر . بومدرکه و حساسیتك هرایکیسی ده یكی ویکیلرک اثرلری اولدقلری ایچون آرالرنده کی اجتهاد و قناعت ضدیتلرینه رغما زمانلرینك اوز نمایلرینه ترجاندلرلر . یالکز (روسو) ، (وولتر) کی انتقادك ساده جه اسکی ثلوزی دوغما تیزمیله کهنه اجتماعی عنعنه لرك بیقیلمه سنه مصروف اولقله قالمابوب عینی زمانده طبیعی حساسیتمزك سربسته انکشافنه مانع اولانلرله مجادله ایتمه سی یعنی حس و انسیاقلرک ده حریتی مدافعه ایله مهنسی طرفداریدر . (روسو) ، بو اتهامی هم موسیقی عشقندن ، هم ده زماننده کی انکلیز رومانچیلقندن آلمشدی . معافییه اخلاقی ، بدیی ، دینی ساحه لرده حس وحدسك عقل و تأمله فائیتنه قانع اولان (روسو) سیاست ساحه سنده بونك عکسنه قانع و تام بر راسیونالیستدر . چونکه انکلیز بورژوازیسنه مغلوب اولماقی ایچون آلدن کلنی یاپغه قرار ویرمش انقلابی بر فرانسر بورژوازیسنك سرعتله تطمین ایدیله سی ایجاب ایدهن آمللری واردر . و بونك ایچوندرکه «مقاوله» اجتماعیه «سیله فرانسر جمعیتی عقلی بر صورتده ، داهای دوغروسی انکلیزده ده کوردیکی نمونه یه کوره باشند آشاغی به ده کیشدیرمك طرفداریدر . وینه بونك ایچوندرکه (روسو) ایله دوغان فرانسر رومانیزی ایلک دورده نه انکلیز رومانیزی کی حر و طبیعی ، نه ده بالنسبه کری و انقلابدن متعاشی آلمان بورژوازیسنك رومانیزی طرزنده خولیائی ورجی اولمابوب بالعکس تمامآمله وی ، متضاد و فعال اولشدر . مدنیتك قیمتیه قارشی حس وحدسیله

شایان دقت بر صورتده بدیین اولان (روسو) ، یاشامق السباقی و مغلوب اولق اندیشه سنك تولید ایتدیک برعکس العمل جمله سیله بونك تصفیه و اصلاح اولونماسی الزم بر ضرورت اولدیفنه قانعدر . بوعتبارله ترقی اونجه بر مفکوره اولفدن زیاده بر ضرورت در . (روسو) نك بداونه حسرت و مدنیت نفرت ایتمه سی جوق محتملددرکه بر طرفدن عصرینك اك ممتاز بر محرری اولماسنه رغما قرق یاشنه قادار نوطه یازمق و اوشاقلق ایتك صورتیه کچینمك طالعزلکنه اوغرامه سنك ، دیگر طرفدن ده غیر شعوری بر حس ایله فرانسر بورژوازیسنك انکلیز بورژوازیسنه غلبه ایدمه یه . جکندن قوقاسنك بر نتیجه سی اولسون . فی الواقع بوحس قبل الوقوع اوقادار درین و اصابتی اولماسه یدی الهامی (روسو) دن آلان فرانسر انقلاب کبیری بوتون جهانی کندی پرنسیپلرینه دعوت ایدهن بر تبشیر و تعمیمده بولونمق احتیاجی بلکه ده دوغایه جق و شیمیدی به قادار فعلی هیچ بر تطبیق کوروله یین نظری و بوش بر «حقوق بشر بیاننامه سی» یرینه انکلیزه و آمریقا ده کی امثالی کی محلی و ملی بر بیاننامه نشر ایتش اولاجقدی . (روسو) نك فرانسلر و بورژوازیلری کری اولان ملنلر اوزرنده کی اسرار انکلیز سحری و پیغمبرانه اعجازی اوله طن ایدیورم که بو آدامده کی شعور و غیر شعورک انکلیز بورژوازیسی قارشیننده کی اصابتی حساسیتدن ایلری کلکده در . (روسو) ، روحك یأس ایله امید قطبلرینی ، ایجه نفوذ ایتدکن صوکر یا آسی شعوره چیقارمق و اونی راسیونل بر مفکوره یه اعلا ایتکله ، کری قالمش بوتون بورژوالری نه و روزقلرندن قورتاره رق نه نه رژی بر جیه عودت ایتدیریبور و (قانت) ده بالخاصه بوضوونله مؤثر اولارق اونی «عقل محضك تنقیدی» [۱۷۸۱] نده واصل اولدینی سه پتیسیرمدن قورتاروب «عقل عمیقك تنقیدی» [۱۷۸۸] نده «اخلاق» ك

قطعی و مطلق برأمر اولدیفنه ایناندریبور .

فرانسلر بوعصرده یالکز علمی و تکنیق ترقی ایله اکثفا ایتمه رک سیاسی ، اجتماعی ، اقتصادی و اخلاقی ترقی ده ایسته مکده درلر . از جمله (روسو) نك سیاسی فکرلرندن ملهم اولان (فوندیباک) [۱۷۱۵-۱۷۸۰] ده «تاریخ حقنده تدقیق» نام اثرنده حکومتلرک انحطاطلرینی ثروت و لوکسک نسبتز ترقیلرینه عطف ایدهرک یكی جمعیتلرک اصلاحی ایچون همشیریلرک حریت و مساواته مستند بر حکومت طلب ایدیور .

بوعصرک صوکنصی ایچنده (تورغو) [۱۷۲۷-۱۷۸۱] نك صوربونده ایراد ایتدیک ایکی نقطله «تاریخ عالم» ده دائر یازدینی ایکی نطق ، طاسلاق حالنده اولقله برابر ترقی صدندده اسلافنه فائق فکرلر و نافذ کوروشری احتوا ایدهر . روح بشرک ترقیاتی حقنده صوربونده ایراد ایتدیک ایکنجی نطق شویله باشلار :

«مستمر قانونلره تابع اولان طبیعی حادثه لردا ثما عینی قالان برانقلاب دائره سی ایچنده محصوردر . .